

**MINISTERIE VAN VOLKSGEZONDHEID
EN LEEFMILIEU**

Bestuur der Verzorgingsinstellingen

**NATIONALE RAAD VOOR ZIEKENHUIS-
VOORZIENINGEN**

Afdeling "Programmatie en Erkenning"

**MINISTERE DE LA SANTE PUBLIQUE
ET DE L'ENVIRONNEMENT**

Administration des établissements de soins

**CONSEIL NATIONAL DES
ETABLISSEMENTS HOSPITALIERS**

Section "Programmation et Agrément"

REF. : NRZV/D/51-3

REF.: CNEH/D/51-3

Brussel, 9 januari 1992

Bruxelles, le 9 janvier 1992

**ADVIES M.B.T. DE VERPLEEGKUNDIGE ACTIVITEIT EN M.B.T. DE
TOEGANG TOT DE VERPLEEGKUNDIGE FUNCTIES (ontwerp-K.B.'S)**

=====

**AVIS RELATIF A L'ACTIVITE INFIRMIERE ET A L'ACCES AUX
FONCTIONS INFIRMIERES
(projets d'A.R.)**

Koninkrijk België

Ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu

Royaume de Belgique

Ministère de la Santé Publique et de l'Environnement

Koninklijk besluit houdende voorwaarden voor de toegang tot de verpleegkundige functies in de ziekenhuizen.

Arrêté royal portant les conditions d'accès aux fonctions infirmières dans les hôpitaux.

Boudewijn, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,

Onze Groet.

Gelet op de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987 en gewijzigd door de wet van 29 december 1990, inzonderheid op artikel 17sexies;

Gelet op het advies van de Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen, afdeling Programmatie en Erkenning gegeven op ;

Gelet op het advies van de Nationale Raad voor Verpleegkunde, gegeven op 12 december 1991;

Gelet op het advies van de Raad van State;

Op de voordracht van Onze Minister van Sociale Zaken,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

Baudouin, Roi des Belges,

A tous, présents et à venir,

Salut.

Vu la loi sur les hôpitaux, coordonnée le 7 août 1987 et modifiée par la loi du 29 décembre 1990, notamment l'article 17sexies;

Vu l'avis du Conseil national des établissements hospitaliers, section Programmation et Agrément, donné le ;

Vu l'avis du Conseil national de l'art infirmier donné le 12 décembre 1991;

Vu l'avis du Conseil d'Etat;

Sur la proposition de Notre Ministre des Affaires sociales,

NOUS AVONS ARRETE ET ARRETONS:

Artikel 1. Voor de toegang tot de functie van "Hoofd van het verpleegkundig departement" moet aan de volgende minimale voorwaarden worden voldaan :

1° houder of houdster zijn van het diploma of titel van gegradueerde verpleger of gegradueerde verpleegster of van het diploma van vroedvrouw en voor de psychiatrische ziekenhuizen bij voorkeur houder of houdster zijn van het diploma of titel van gegradueerde psychiatrische verpleger of gegradueerde psychiatrische verpleegster;

2° houder of houdster zijn van een licentie in de medisch-sociale wetenschappen en het ziekenhuisbeleid of van een licentie in de verpleegwetenschappen;

3° het bewijs leveren van een beroepspraktijk van minstens 3 jaar in een voltijdse en patiëntgebonden betrekking in een ziekenhuis en/of een psychiatrisch ziekenhuis.

Art. 2. Voor de toegang tot de functie van "Verpleegkundige-diensthooft" moet aan de volgende minimale voorwaarden worden voldaan :

1° houder of houdster zijn van het diploma of titel van gegradueerde verpleger of gegradueerde verpleegster of van het diploma van vroedvrouw en voor de psychiatrische ziekenhuizen bij voorkeur houder of houdster zijn van het diploma of titel van gegradueerde psychiatrische verpleger of gegradueerde psychiatrische verpleegster;

Article 1er. L'accès à la fonction de "Chef du département infirmier" est subordonné aux conditions minimums suivantes :

1° être titulaire du diplôme ou titre d'infirmier gradué ou d'infirmière graduée ou du diplôme d'accoucheuse et pour les hôpitaux psychiatriques être de préférence titulaire du diplôme ou titre d'infirmier gradué psychiatrique ou d'infirmière graduée psychiatrique;

2° être titulaire d'une licence en sciences médico-sociales et gestion hospitalière ou d'une licence en sciences infirmières;

3° fournir la preuve d'une pratique professionnelle d'au moins 3 ans dans un emploi à temps plein et lié au patient dans un hôpital et/ou hôpital psychiatrique.

Art. 2. L'accès à la fonction d'"Infirmier-chef de service" est subordonné aux conditions minimums suivantes :

1° être titulaire du diplôme ou titre d'infirmier gradué ou d'infirmière graduée ou du diplôme d'accoucheuse et pour les hôpitaux psychiatriques être de préférence titulaire du diplôme ou titre d'infirmier gradué psychiatrique ou d'infirmière graduée psychiatrique;

2° houder of houdster zijn van een licentie in de medisch-sociale wetenschappen en het ziekenhuisbeleid of van een licentie in de verpleegwetenschappen of van een diploma van kaderopleiding (paramedisch hoger onderwijs voor sociale promotie) overeenkomstig art. 35sexies van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de geneeskunst, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies met het oog op de bescherming van de beroepstitels van medici en paramedici, gewijzigd door de wet van 19 december 1990;

3° het bewijs leveren van een beroepspraktijk van minstens 3 jaar in een voltijdse en patiëntgebonden betrekking in een ziekenhuis en/of een psychiatrisch ziekenhuis.

Art. 3. Voor de toegang tot de functie van "Verpleegkundige-ziekenhuishygiënist" moet aan de volgende minimale voorwaarden worden voldaan:

1° houder of houdster zijn van het diploma of titel van gegradueerde verpleger of gegradueerde verpleegster of van het diploma van vroedvrouw en voor de psychiatrische ziekenhuizen bij voorkeur houder of houdster zijn van het diploma of titel van gegradueerde psychiatrische verpleger of gegradueerde psychiatrische verpleegster;

2° être titulaire d'une licence en sciences médico-sociales et gestion hospitalière ou d'une licence en sciences infirmières ou d'un diplôme de formation de cadre (enseignement supérieur paramédical de promotion sociale), conformément l'article 35sexies de l'arrêté royal n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice de l'art de guérir, de l'art infirmier, des professions paramédicales et aux commissions médicales, en vue de protéger les titres professionnels des médecins et des auxiliaires paramédicaux, modifiée par la loi du 19 décembre 1990;

3° fournir la preuve d'une pratique professionnelle d'au moins 3 ans dans un emploi à temps plein et lié au patient dans un hôpital et/ou hôpital psychiatrique.

Art. 3. L'accès à la fonction d'"Infirmier en hygiène hospitalière" est subordonné aux conditions minimums suivantes:

1° être titulaire du diplôme ou titre d'infirmier gradué ou d'infirmière graduée ou du diplôme d'accoucheuse et pour les hôpitaux psychiatriques être de préférence titulaire du diplôme ou titre d'infirmier gradué psychiatrique ou d'infirmière graduée psychiatrique;

2° houder of houdster zijn van een licentie in de medisch-sociale wetenschappen en het ziekenhuisbeleid of van een licentie in de verpleegwetenschappen of van een diploma kaderopleiding (paramedisch hoger onderwijs voor sociale promotie) overeenkomstig art. 35sexies van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de geneeskunst, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies met het oog op de bescherming van de beroepstitels van medici en paramedici, gewijzigd bij de wet van 19 december 1990;

3° het bewijs leveren van een beroepspraktijk van minstens 3 jaar in een voltijdse en patiëntgebonden betrekking in een ziekenhuis;

4° en bovendien aan de voorwaarden voldoen van het koninklijk besluit van 7 november 1988 houdende wijziging van het koninklijk besluit van 23 oktober 1964 tot bepaling van de normen die door de ziekenhuizen en hun diensten moeten worden nageleefd.

Art. 4. Voor de toegang tot de functie van "Verpleegkundige belast met de permanente vorming" moet aan de volgende minimale voorwaarden worden voldaan:

1° houder of houdster zijn van het diploma of titel van gegradueerde verpleger of gegradueerde verpleegster of van het diploma van vroedvrouw en voor de psychiatrische ziekenhuizen bij voorkeur houder of houdster zijn van het diploma of titel van gegradueerde psychiatrische verpleger of gegradueerde psychiatrische verpleegster;

2° être titulaire d'une licence en sciences médico-sociales et gestion hospitalière ou d'une licence en sciences infirmières ou d'un diplôme de formation de cadre (enseignement supérieur paramédical de promotion sociale), conformément l'article 35sexies de l'arrêté royal n°78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice de l'art de guérir, de l'art infirmier, des professions paramédicales et aux titres professionnels des médecins et des auxiliaires paramédicaux, modifiée par la loi du 19 décembre 1990;

3° fournir la preuve d'une pratique professionnelle d'au moins 3 ans dans un emploi à temps plein et lié au patient dans un hôpital;

4° et répondre en outre aux conditions de l'arrêté royal du 7 novembre 1988 modifiant l'arrêté royal du 23 octobre 1964 fixant les normes auxquelles les hôpitaux et leurs services doivent répondre.

Art. 4. L'accès à la fonction d'"Infirmier chargé de la formation permanente" est subordonné aux conditions minimums suivantes:

1° être titulaire du diplôme ou titre d'infirmier gradué ou d'infirmière graduée ou du diplôme d'accoucheuse et pour les hopitaux psychiatriques être de préférence titulaire du diplôme ou titre d'infirmier gradué psychiatrique ou d'infirmière graduée psychiatrique;

2° houder of houdster zijn van een licentie in de medisch-sociale wetenschappen en het ziekenhuisbeleid of van een licentie in de verpleegwetenschappen of van een diploma van een kaderopleiding (paramedisch hoger onderwijs van het korte type voor sociale promotie) overeenkomstig art. 35sexies van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de geneeskunst, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies met het oog op de bescherming van de beroepstitels van medici en paramedici, gewijzigd bij de wet van 19 december 1990;

3° het bewijs leveren van een beroepspraktijk van minstens 3 jaar in een voltijdse en patiëntgebonden betrekking in een ziekenhuis en/of psychiatrisch ziekenhuis.

Art. 5. Voor de toegang tot de functie van "Hoofdverpleegkundige en adjunct-hoofdverpleegkundige" moet aan de volgende minimale voorwaarden worden voldaan :

1° houder of houdster zijn van het diploma of titel van gegradueerde verpleger of gegradueerde verpleegster of van het brevet van verpleger of verpleegster of, voor een dienst materniteit of voor de bevallingsafdeling, van het diploma van vroedvrouw;

2° een aanvullende opleiding inzake beleid van verpleegeenheden en verpleegequipes, gedurende ten minste 500 uren genoten hebben;

2° être titulaire d'une licence en sciences médico-sociales et gestion hospitalière ou d'une licence en sciences infirmières ou d'un diplôme de formation de cadre (enseignement supérieur paramédical du type court de promotion sociale) conformément l'article 35sexies de l'arrêté royal n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice de l'art de guérir, de l'art infirmier, des professions paramédicales et aux commissions médicales, en vue de protéger les titres professionnels des médecins et des auxiliaires paramédicaux, modifiée par la loi du 19 décembre 1990;

3° fournir la preuve d'une pratique professionnelle d'au moins 3 ans dans un emploi à temps plein et lié au patient dans un hôpital et/ou hôpital psychiatrique.

Art. 5. L'accès à la fonction d'"Infirmier en chef et d'infirmier en chef adjoint" est subordonné aux conditions minimums suivantes:

1° être titulaire du diplôme ou du titre d'infirmier gradué ou d'infirmière graduée ou du brevet d'infirmier ou d'infirmière ou, pour un service de maternité ou pour le quartier d'accouchement, du diplôme d'accoucheuse;

2° avoir suivi une formation complémentaire en gestion d'unités de soins et d'équipes de soins, d'au moins 500 heures;

3° het bewijs leveren van een beroepspraktijk van minstens 3 jaar in een voltijdse en patiëntgebonden betrekking in een ziekenhuis.

Art. 6. Elke tijdelijke vervanger of vervangster zal in het bezit moeten zijn van dezelfde diploma's of titels als de effectieve titularis en tevens moeten voldoen aan dezelfde voorwaarden.

Art. 7. Onverminderd de bepalingen van het koninklijk besluit van 14 augustus 1987 houdende wijziging van het koninklijk besluit van 23 oktober 1964 tot bepaling van de normen die door de ziekenhuizen en hun diensten moeten worden nageleefd behouden de personen die niet voldoen aan één of meer toelatingsvoorwaarden gesteld in onderhavig besluit het recht hun functie onder dezelfde voorwaarden verder uit te oefenen voor zover zij in functie zijn vóór 1 december 1991.

Art. 8. Bij ontstentenis van kandidaten die aan de gestelde vereisten voldoen, kunnen bij wijze van overgangsmaatregel, andere beoefenaars van de verpleegkunde aangesteld worden voor zover zij de verbintenis aangaan om binnen de kortst mogelijke tijdspanne te voldoen aan de gestelde minimale voorwaarden.

Art. 9. Voor de toepassing van artikel 8 betekent de kortst mogelijke tijdspanne maximaal het dubbele van de voorziene studieduur.

Art. 10. Dit besluit treedt in werking op

3° fournir la preuve d'une pratique professionnelle d'au moins 3 ans dans un emploi à temps plein et lié au patient dans un hôpital.

Art. 6. Tout remplaçant ou remplaçante temporaire devra être en possession des mêmes diplômes ou titres que le titulaire effectif et devra également satisfaire aux mêmes conditions.

Art. 7. Sans préjudice des dispositions de l'arrêté royal du 14 août 1987 modifiant l'arrêté royal du 23 octobre 1964 fixant les normes auxquelles les hôpitaux et leurs services doivent répondre, les personnes qui ne satisfont pas à une ou plusieurs conditions d'accès fixées dans le présent arrêté, sont autorisées à poursuivre l'exercice de leur fonction sous les mêmes conditions pour autant qu'ils soient en fonction avant le 1er décembre 1991.

Art. 8. A défaut de candidats répondant aux exigences fixées, d'autres praticiens de l'art infirmier peuvent être désignés à titre interimaire pour autant qu'ils prennent l'engagement de satisfaire dans le délai le plus bref possible aux conditions minimums fixées.

Art. 9. Pour l'application de l'article 8, le délai le plus bref possible signifie au maximum le double de la durée d'études prévue.

Art. 10. Le présent arrêté entre en vigueur le

Art. 11. Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te.....

Art. 11. Notre Ministre des Affaires sociales est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Donné à..., le...

VAN KONINGSWEGE:
De Minister van Sociale Zaken,

PAR LE ROI:
Le Ministre des Affaires sociales,

PH. BUSQUIN

Koninkrijk België

Ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu

Royaume de Belgique

Ministère de la Santé Publique et de l'Environnement

Koninklijk besluit tot bepaling van de minimumtaken voor de verschillende functies met betrekking tot de structurering van de verpleegkundige activiteit binnen de ziekenhuizen.

Arrêté royal fixant les missions minimales pour les différentes fonctions relatives à la structuration de l'activité infirmière au sein des hôpitaux.

Boudewijn, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
Onze Groet.

Gelet op de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987, gewijzigd door de wet van 29 december 1990, inzonderheid op artikel 17bis, laatste lid ;

Gelet op het advies van de Nationale Raad voor ziekenhuisvoorzieningen, afdeling Programmatie en Erkenning, gegeven op ;

Gelet op het advies van de Nationale Raad voor Verpleegkunde, gegeven op 12 december 1991;

Gelet op het advies van de Raad van State ;

Op de voordracht van Onze Minister van Sociale Zaken,

Hebben Wij besloten en besluiten wij :

HOOFDSTUK I. Het hoofd van het verpleegkundig departement.

Baudouin, Roi des Belges,

A tous, présents et à venir,
Salut.

Vu la loi sur les hôpitaux, coordonnée le 7 août 1987, modifiée par la loi du 29 décembre 1990, notamment l'article 17bis, dernier alinéa ;

Vu l'avis du Conseil national des établissements hospitaliers, Section Programmation et Agrément, donné le ;

Vu l'avis du Conseil national de l'art infirmier, donné le 12 décembre 1991 ;

Vu l'avis du Conseil d'Etat ;

Sur la proposition de Notre Ministre des Affaires sociales,

Nous avons arrêté et arrêtons :

CHAPITRE Ier. Le chef du département infirmier.

Artikel 1. In het kader van artikel 12 van de wet op de ziekenhuizenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987, behoren tot de minimumtaken van het hoofd van het verpleegkundig departement :

- 1° de algemene leiding van de verpleegkundige verzorging.
Hij/zij is verantwoordelijk voor de bepaling en het in toepassing brengen van de doelstellingen en de normen voor verpleegkundige zorgen alsmede voor de permanente evaluatie van de kwaliteit van de verpleegkundige zorgen;
- 2° de dagelijkse leiding van het verpleegkundig en verzorgend personeel van de gehele instelling.
Om deze doelstelling te realiseren werkt hij/zij samen met de equipe van de verpleegkundigendiensthoofd waaraan hij/zij specifieke activiteiten delegeert en met de leden welke zetelen in organisatorische structuren belast met de toetsing van de verpleegkundige activiteiten in het ziekenhuis zoals voorzien in art. 17quater van de Ziekenhuiswet;
- 3° hij/zij vertegenwoordigt het verpleegkundig departement;
- 4° met als doel de verpleegkundige en paramedische zorgen te coördineren in functie van het welzijn van de patiënt en zijn familie werkt hij/zij samen met de hoofdgeneesheer en

Article 1er. Dans le cadre de l'article 12 de la loi sur les hôpitaux, coordonnée le 7 août 1987, les missions minimales du chef du département infirmier comportent :

- 1° l'organisation générale des soins infirmiers.
Il/elle est responsable de la définition et de la mise en application des objectifs et des normes de soins infirmiers ainsi que de l'évaluation permanente de la qualité des soins infirmiers;
- 2° la gestion journalière du personnel infirmier et soignant de l'ensemble de l'établissement.
Pour réaliser cet objectif, il/elle collabore avec l'équipe des infirmiers (ères)-chefs de service à qui il/elle délègue des activités spécifiques et avec les membres qui siègent dans les structures d'organisation chargées de l'évaluation de l'activité infirmière à l'hôpital telle que prévue à l'article 17quater de la loi sur les hôpitaux;
- 3° il/elle représente le département infirmier;
- 4° dans le but de coordonner les soins infirmier et paramédicaux en fonction du bien-être du patient et de sa famille il/elle collabore avec le médecin en chef, avec le chef des services pa-

met de hoofden van de paramedische, de administratief financiële, de technische en de hotel-diensten en met de ziekenhuisapotheker;

- 5° hij/zij zal tijdig ingelicht worden over het budget en de logistieke middelen waarover het verpleegkundig departement beschikt. Binnen de grenzen van dit budget waakt hij/zij over de kwaliteit van de zorgen;
- 6° hij/zij is verantwoordelijk voor de correcte uitvoering van de begroting van het verpleegkundig departement;
- 7° hij/zij behartigt de bindingen met de opleidingscentra voor verpleegkundig, verloskundig en verzorgend personeel met betrekking tot de organisatie van het klinisch onderricht.

Art. 2. Met betrekking tot de onder artikel 1 vermelde taken rapporteert het hoofd van het verpleegkundig departement rechtstreeks aan de directeur van het ziekenhuis.

HOOFDSTUK II.

De verpleegkundige-diensthoofden.

Art. 3. Tot de minimumtaken van de verpleegkundige-diensthoofd behoren :

- 1° de verzekering, onder leiding van het hoofd van het verpleegkundig departement, van de praktische organisatie, de continuïteit en de kwaliteit van de verpleegkundige zorgen in meerdere verpleegeenheden, één of meerdere me-

ramédicaux, administratifs et financiers, techniques et hôteliers et avec le pharmacien hospitalier;

- 5° il/elle sera informé(e) en temps utile du budget et des moyens logistiques dont dispose le département infirmier. Dans les limites de ce budget, il/elle veille à la qualité des soins;
- 6° il/elle est responsable de la bonne exécution du budget du département infirmier;
- 7° il/elle assure les liens avec les centres de formation du personnel infirmier, obstétrical et soignant concernant l'organisation de l'enseignement clinique.

Art. 2. En ce qui concerne les tâches énumérées à l'article 1er, le chef du département infirmier fait directement rapport au directeur de l'hôpital.

CHAPITRE II.

Les infirmiers (ères)-chef(s) de service.

Art. 3. Les missions minimales de l'infirmier (ère)-chef de service sont :

- 1° assurer, sous la direction du chef du département infirmier, l'organisation pratique, la continuité et la qualité des soins infirmiers dans plusieurs unités de soins, un ou plusieurs services médico-techniques, un ou plusieurs

disch-technische diensten, één of meerdere domeinen van de verpleegkunde of één of meerdere functies;

- 2° daartoe werkt hij/zij samen met de respectievelijke geneesherendiensthoofd om de coördinatie van de verpleegkundige zorgen aan de patiënt te realiseren.

Art. 4. Onverminderd de bepalingen van artikel 3, en overeenkomstig de wetenschappelijke en technische ontwikkelingen behoren tot de minimumtaken van de verpleegkundige-diensthoofd op het gebied van de ziekenhuishygiëne:

- 1° hij/zij maakt deel uit van het Comité voor Ziekenhuishygiëne, bezorgt inlichtingen, stelt principes en werkschema's op en is betrokken bij het uitwerken van criteria en beslissingen;
- 2° hij/zij oefent die taken uit die hem/haar door het Comité voor Ziekenhuishygiëne zijn toevertrouwd;
- 3° hij/zij vervult een rol van raadgever/raadgeefster en supervisor van alle aspecten m.b.t. ziekenhuishygiëne.

Art. 5. Onverminderd de bepalingen van artikel 3 en overeenkomstig de wetenschappelijke en technische ontwikkelingen inzake verpleegkundige verzorging, behoren tot de minimumtaken van de verpleegkundige-diensthoofd op het gebied van de permanente vorming:

domaines de l'art infirmier ou une ou plusieurs fonctions;

- 2° dans ce but, il/elle collabore avec les médecins-chefs de service respectifs en vue de réaliser la coordination des soins au patient.

Art. 4. Sans préjudice des dispositions de l'article 3 et conformément aux développements scientifiques et techniques, les missions minimales de l'infirmier(ère)-chef de service en matière d'hygiène hospitalière comportent :

- 1° il/elle est membre du Comité d'hygiène hospitalière, y apporte l'information, y formule des principes et des plans d'action et participe à l'élaboration des critères et des décisions;
- 2° il/elle exerce les missions qui lui sont confiées par le Comité d'hygiène hospitalière;
- 3° il/elle exerce un rôle de conseiller et de supervision pour tous les aspects relatifs à l'hygiène hospitalière.

Art. 5. Sans préjudice des dispositions de l'article 3 et conformément aux développements scientifiques et techniques en matière de soins infirmiers, les missions minimales de l'infirmier(ère)-chef de service en matière de formation permanente comportent :

1° in directe samenwerking met de andere departementale diensthoofden van het ziekenhuis werkt hij/zij de filosofie en de doelstellingen van de permanente vorming uit in overeenstemming met de algemene filosofie en de doelstellingen van het verpleegkundig departement en van de instelling;

2° binnen het kader bedoeld in 1° plant, organiseert, coördineert en evalueert hij/zij de permanente vorming, rekening houdend met de beschikbare middelen.

Art. 6. Onverminderd de bepalingen van artikel 3 en overeenkomstig de wetenschappelijke en technische ontwikkelingen inzake verpleegkundige verzorging kunnen volgende taken door de verpleegkundige-diensthoofden worden verricht:

1° de evaluatie van de kwaliteit van de verpleegkundige verzorging, in samenwerking met het medisch departement;

2° de coördinatie en de supervisie van de registratie van de minimale verpleegkundige gegevens, alsook de analyse en de ontwikkeling van concrete toepassingen die uit de resultaten ervan voortvloeien;

3° de ontwikkeling van programma's voor gezondheidsopvoeding bestemd voor de patiënten en/of zijn familieleden;

1° en collaboration directe avec les autres chefs de département de l'hôpital, il/elle élabore la philosophie et les objectifs de la formation permanente en accord avec la philosophie générale et les objectifs du département infirmier et de l'établissement;

2° dans le cadre visé au 1°, il/elle planifie, organise, coordonne et évalue la formation permanente en tenant compte des moyens disponibles.

Art. 6. Sans préjudice des dispositions de l'article 3 et conformément aux développements scientifiques et techniques en matière de soins infirmiers, les missions suivantes peuvent être développées par les infirmiers(ères)-chefs de service:

1° l'évaluation de la qualité des soins infirmiers en collaboration avec le département médical;

2° la coordination et la supervision de l'enregistrement du résumé infirmier minimum, ainsi que l'analyse et le développement d'applications concrètes générées par ses résultats;

3° le développement de programmes d'éducation à la santé destinés aux patients et/ou à leur famille;

4° medewerken aan de financiële en economische evaluatie van het verpleegkundig departement, vooral wat de opvolging van het budget en de uitgaven in de verpleegeenheden en de medisch-technische diensten betreft, alsook de analyse van het gebruik van de nieuwe uitrusting en het nieuw materieel, en de weerslag hiervan op de kostprijs en de kwaliteit van de verpleegkundige/verloskundige verzorging met het oog op een efficiënt beheer van het verpleegkundig departement.

HOOFDSTUK III. De hoofdverpleegkundigen/hoofdvroedvrouwen.

Art. 7. Tot de minimumtaken van de hoofdverpleegkundigen/hoofdvroedvrouwen behoren :

- 1° hij/zij is in zijn/haar verpleegeenheid of in een medisch-technische dienst verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding met betrekking tot de organisatie, de planning, de continuïteit en de toetsing en de bewaking van de verpleegkundige/verloskundige verzorging van de patiënt;
- 2° hij/zij werkt samen met de ziekenhuisgeneesheren, de paramedici met het oog op de coördinatie van de aan de patiënten te verstrekken zorgen;
- 3° hij/zij neemt deel aan de bepaling van de doelstellingen van de verpleegkundige/verloskundige zorgen van zijn/

4° collaborer à l'évaluation financière et économique du département infirmier surtout en ce qui concerne le suivi du budget et des dépenses dans les unités de soins et les services médico-techniques, ainsi que l'analyse de l'utilisation de nouveaux équipements et matériel et leur impact sur les coûts et la qualité des soins infirmiers/obstétricaux dans le but d'une gestion efficiente du département infirmier.

CHAPITRE III. L'infirmier(ère) en chef/accoucheuse en chef.

Art. 7. Les missions minimales de l'infirmier(ère) en chef/accoucheuse en chef :

- 1° il/elle est responsable, dans son unité de soins ou dans un service médico-technique, de la gestion journalière, concernant l'organisation, la planification, la continuité et le contrôle et la surveillance des soins infirmiers/obstétricaux au patient;
- 2° il/elle collabore avec les médecins hospitaliers, les paramédicaux en vue de la coordination des soins aux malades;
- 3° il/elle participe à la définition des objectifs des soins infirmiers/obstétricaux de son unité en fonction des ob-

haar eenheid, hierbij rekening houdend met de globale verpleegkundige/verloskundige doelstellingen van de instelling;

4° hij/zij werkt mee aan de permanente vorming op het niveau van de eenheid;

5° hij/zij verzekert op de verpleegeenheid, in samenwerking met de leerkrachten-verpleegkundigen/vroedvrouwen, de coördinatie van de opleidingsactiviteiten van de studenten in de verpleegkunde/vroedvrouwen.

6° de evaluatie van het verpleegkundig, verloskundig en verzorgend personeel verbonden aan de verpleegeenheid.

HOOFDSTUK IV. De adjunct-hoofdverpleegkundige/adjunct-hoofdvroedvrouw.

Art. 8. Bij afwezigheid van de hoofdverpleegkundige/hoofdvroedvrouw van de eenheid is hij/zij verantwoordelijk voor de algemene organisatie van de verpleegkundige/verloskundige zorgen die er worden verstrekt.

HOOFDSTUK V. De verpleegkundige, verloskundige en verzorgende staf.

Art. 9. De beoefenaars van de verpleegkunde/verloskunde oefenen de volledige verantwoordelijkheid uit voor de planning, organisatie, uitvoering en evaluatie van de verpleegkundige/verloskundige activiteiten, zoals omschreven in het K.B. n° 78 van 10 november 1967 en zijn uitvoeringsbesluiten.

jectifs globaux en matière de soins infirmiers/obstétricaux de l'établissement;

4° il/elle collabore à la formation permanente au niveau de l'unité;

5° il/elle assure, dans l'unité de soins, la coordination des activités de formation des étudiants en soins infirmiers/obstétricaux, en collaboration avec les infirmiers(ères)/accoucheuses professeurs;

6° l'évaluation des personnels infirmier, obstétrical et soignant attachés à l'unité de soins.

CHAPITRE IV. L'infirmier(ère) en chef adjointe/accoucheuse en chef adjointe.

Art. 8. En l'absence de l'infirmier(ère) en chef/accoucheuse en chef de l'unité, il/elle est responsable de l'organisation générale des soins infirmiers/obstétricaux qui y sont dispensés.

CHAPITRE V. Le staff infirmier, obstétrical et soignant.

Art. 9. Les praticiens de l'art infirmier/obstétrical exercent l'entière responsabilité de la planification, de l'organisation, de l'exécution et de l'évaluation des activités infirmières/obstétricaux, telles que définies dans l'A.R. n° 78 du 10 novembre 1967 et ses arrêtés d'exécution.

Art. 10. Het verzorgend personeel maakt deel uit van de equipe van een verpleegeenheid en/of een medisch-technische dienst.

Onder de leiding en directe aanwezigheid van de beoefenaars van de verpleegkunde/verloskunde helpt het deze laatsten bij de zorgverstrekking aan de patiënten.

Zijn voornaamste taken zijn : het verstrekken van logistieke hulp aan de beoefenaars van de verpleegkunde/verloskunde met het oog op het ondersteunen van de patiënt voor zijn activiteiten in het dagelijks leven, alsook administratieve, hotel- en huishoudelijke opdrachten.

Art. 11. Dit besluit treedt in werking op

Art. 12. Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te,

Art. 10. Le personnel soignant fait partie de l'équipe d'une unité de soins et/ou d'un service médico-technique.

Sous la direction et en présence des praticiens de l'art infirmier/obstétrical, il les assiste dans l'exécution des soins aux patients.

Ses fonctions principales consistent à fournir une aide logistique aux praticiens de l'art infirmier/obstétrical en vue de l'assistance au patient dans ses actes de la vie quotidienne, ainsi qu'à effectuer des tâches administratives, hôtelières et d'économat.

Art. 11. Le présent arrêté entre en vigueur le

Art. 12. Notre Ministre des Affaires sociales est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Donné à,

VAN KONINGSWEGE:

De Minister van Sociale Zaken,

PAR LE ROI:

Le Ministre des Affaires sociales,

PH. BUSQUIN.